

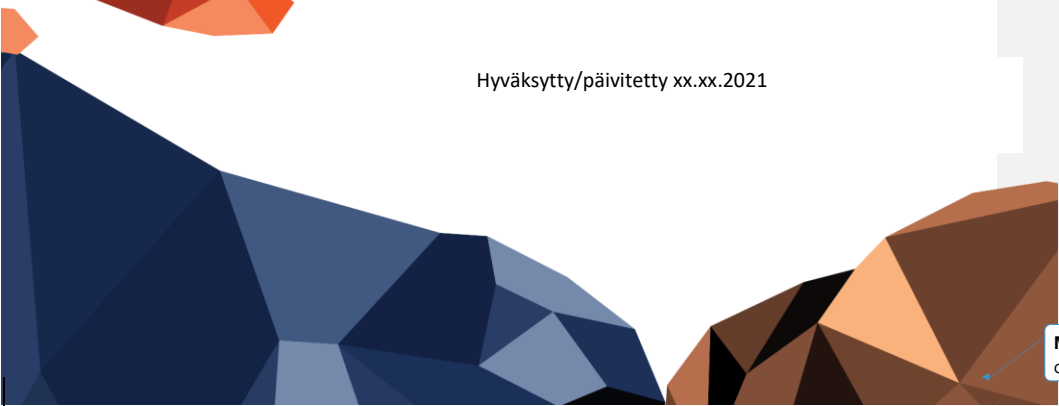

KITTILÄ

Tuen järjestäminen ja tuen muodot
Kittilän perusopetuksessa

Hyväksytty/päivitetty xx.xx.2021

Muotoiltu: Vasen: 2,54 cm, Oikea: 2,54 cm, Ylä: 2,54 cm, Ala: 2,54 cm

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Yleistä.....	2
3. Roolitus ja vastualueet.....	3
1. Laaja-alainen erityisopettaja.....	3
2. Erityisluokanopettaja	5
3. Koulunkäynninohjaaja.....	6
4. Luokanopettaja	8
5. Aineenopettaja	8
4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	9
1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet.....	9
2. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana.....	10
3. Yleinen tuki	10
4. Tehostettu tuki: pedagoginen arvio ja oppimissuunnitelma	11
5. Erityinen tuki: pedagoginen selvitys ja HOJKS	12
6. Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen	14
7. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus	15
5. Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot.....	17
1. Tukiopetus.....	17
2. Osa-aikainen erityisopetus.....	17
3. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet.....	17
4. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu	18
5. Opiskelun erityiset painoalueet	19
Oppimisen tuki lyhyesti.....	20
LIITTEET:.....	21
ESIMERKKEJÄ ERIYTTÄMISEN KEINOISTA	21
KESKUSTELTAVIA ASIOITA LUOKASSA TYÖSKENTELEVIEN KESKEN	23
TUEN PORTAAT	24
ERIYTTÄVÄN OPETUKSEN 10 TUNNUSMERKKIÄ.....	25
KÄYTTÄYTYMISEN YKSILÖLLINEN TUKI	26
YLEINEN TUKI (luokan tasolla)	28
OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN KEINOVALIKKO	29

1. Johdanto

Tämä opas on kirjoitettu Kittilän perusopetuksen henkilökunnan tukimateriaaliksi oppimisen tuen järjestämiseen. Oppaan on koonnut työryhmä, johon on kuulunut erityisluokanopettajia, laaja-alaisia erityisopettajia, aineenopettajia, luokanopettajia sekä koulunkäynninohjaaja. Opas on tehty yhteistyössä Kittilän perusopetuksen koulujen kanssa keväällä 2021.

Oppaan materiaali on tarkoitettu käytettäväksi kaikissa kunnan kouluissa, jotta kouluissa olisi yhteinen toimintamalli oppimisen tuen järjestämisessä. Esimerkiksi roolituksissa ja vastuualueissa on kuitenkin aina huomioitava senhetkinen käytössä oleva resurssi ja oppilasaines. Materiaalia voidaan päivittää ja hyviä päivitysehdotuksia oppaaseen voi esittää yläkoulun ja lukion rehtorille.

2. Yleistä

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaan tilannetta tulee seurata ja aloittaa tuen antaminen heti, kun siihen ilmenee tarvetta. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista. Oppilas voi olla vain yhdellä tuen tasolla kerrallaan.

Yleinen tuki:

- on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen, [jos oppilaalla haasteita oppimisessa tai koulunkäynnissä esim. opiskelutaidot, oppimisen vaikeudet ja sosiaaliset taidot.](#) –Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea.
- heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.
- on osa koulun arkea ja kuuluu kaikille oppilaille.
- oppilaan tuki tarkoittaa aina sitä, että aikuinen muuttaa toimintaansa.

Tehostettu tuki:

- on oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Oppilas voi tällöin tarvita useampaa tuen muotoa.
- aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa
- annetaan oppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tehostetun tuen toteutumisen edellytys
- tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti

- annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta oppimäärien yksilöllistämistä.
- tehostetun tuen aikana korostuvat opetuksen eriyttäminen, yksilöllinen ohjaus, kodin kanssa tehtävä yhteistyö, osa-aikainen erityisopetus ja tarvittaessa oppiaineen ydinsisältöihin keskittyminen.

Erityinen tuki:

- jos oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan oppilasta selviytymään koulutyöstä, tehdään hänelle pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös.
- Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.
- Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Huoltajan tuki, moniammatillinen yhteistyö ja yksilöllinen ohjaus ovat tärkeitä.

3. Roolitus ja vastualueet

1. Laaja-alainen erityisopettaja

Opetus:

- opettaa osa-aikaisesti yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevia oppilaita
- opetusta voidaan antaa samanaikais-, pienryhmä- ja yksilöopetuksena
- oppilaat voivat käydä tukijaksolla laaja-alaisen erityisopettajan opetuksessa
- tarjoaa oppimisen tukea
- kiertävä erityisopettaja vastaa kyläkouluilla esioppilaiden ja oppilaiden erityisopetuksesta yhdessä luokanopettajan kanssa

Arviointi, kartoitus ja suunnittelu:

- selvittää ja kartoittaa yleisen, tehostetun (ja erityisen) tuen tarpeessa olevien oppilaiden aikaisempaa kouluhistoriaa ja suunnittelee ja arvioi nykyistä tuen tarvetta
- suunnittelee ja toteuttaa joustavia opetusjärjestelyjä ja -menetelmiä yleistä, tehostettua (ja erityistä) tukea tarvitseville oppilaille yhdessä esi- ja luokanopettajien/aineenopettajien sekä koulunkäynninohjaajien kanssa

- selvittää yksittäisten oppilaiden tai kokonaisten opetusryhmien käyttäytymiseen liittyviä ongelmatilanteita ja suunnittelee tarvittavia jatkotoimenpiteitä (mm. erilaiset käyttäytymisen ohjaamiseen liittyvät interventiot (CICO), opettajien ja ohjaajien ohjaaminen)
- tekee oppilaille seulontatestauksia sekä tarvittaessa myös yksilötestauksia
- ohjaa oppilaan mahdollisiin jatkotutkimuksiin ja tekee oppilaista selvityksiä tarkempia oppimistutkimuksia varten
- arvioi oppilasta yhdessä luokanopettajien / aineenopettajien kanssa ja osallistuu tarvittaessa oppilaan asioiden järjestämistä koskeviin palaveriin

Konsultointi, yhteistyö:

- tekee yhteistyötä oppilaan, kodin, luokanopettajan, luokanvalvojan, aineenopettajien, oppilashuoltoryhmän sekä muiden erityistyöntekijöiden kanssa oppilaan yleisen ja tehostetun ja erityisen tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa
- kokoaa, kerää ja välittää tietoa oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa eri asiantuntijatahoille
- ohjaa ja konsultoi luokanopettajia ja aineenopettajia tukea tarvitsevien oppilaiden asioissa

Oppilashuoltotyö:

- osallistuu oppilashuoltotyöryhmän työskentelyyn oman työnkuvansa mukaisesti

Vastuualueet:

- selvittää ja kartoittaa oppilaan tuen tarpeita laaja-alaisesti, seuraa tukitoimien toteutumista
- tekee yhteistyötä oppilasta opettavien opettajien kanssa sekä osallistuu erityisopetuksen tiimin toimintaan
- antaa konsultaatiota oppilaan tukea koskevissa asioissa koulun muille toimijoille (opettajat, koulunkäynninohjaajat, oppilashuollon toimijat)
- pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin oppilaan tukea koskevissa asioissa
- osallistuu pedagogisen arvion laadintaan ja toimii päävastuullisena pedagogisen selvityksen laadinnassa
- osallistuu oppimissuunnitelmien ja HOJKS:ien laadintaan ja seurantaan luokanopettajan/aineenopettajan kanssa
- vastaa oppilaan ensimmäisen HOJKS:n laadinnasta
- osallistuu oppilaan opiskeluun liittyvään oppilashuollolliseen työhön
- kirjoittaa pyydettyä selvityksiä oppilaan tilanteesta tai oppimisesta sekä ohjaa oppilasta tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia palveluja
- osallistuu tiedonsiirtoon nivelvaiheissa ja vastaa oppilaan opiskelun ja tuen järjestämiseksi välttämättömän tiedon siirtymisestä.

2. Erityisluokanopettaja

Opetus:

- opettaa osa-aikaisesti yleisen, tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevia oppilaita tai oppilasryhmiä
- voi opettaa kokoaikaisesti erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden yksilöllistettyjä oppimääriä
- opetusta voidaan antaa samanaikais-, pienryhmä- ja yksilöopetuksena
- oppilaat voivat käydä tukijaksolla resurssien mukaan
- tarjoaa oppimisen tukea

Arviointi, kartoitus ja suunnittelu:

- selvittää ja kartoittaa tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden aikaisempaa kouluhistoriaa ja suunnittelee ja arvioi nykyistä tuen tarvetta
- suunnittelee ja toteuttaa joustavia opetusjärjestelyjä ja -menetelmiä tehostettua ja erityistä tukea tarvitseville oppilaille yhdessä luokanopettajien /aineenopettajien sekä koulunkäynninohjaajien kanssa resurssien mukaan
- selvittää yksittäisten oppilaiden tai kokonaisten opetusryhmien käyttäytymiseen liittyviä pulmatilanteita ja suunnittelee tarvittavia jatkotoimenpiteitä (mm. erilaiset käyttäytymisen ohjaamiseen liittyvät interventiot (CICO), opettajien ja koulunkäynninohjaajien ohjaaminen)
- tekee oppilaille säännöllisesti ryhmätestauksia sekä tarvittaessa myös yksilötestauksia resurssien mukaan
- ohjaa oppilaan mahdollisiin jatkotutkimuksiin ja tekee oppilaista selvityksiä tarkempia oppimistutkimuksia varten
- arvioi oppilasta yhdessä luokanopettajien/aineenopettajien kanssa ja osallistuu tarvittaessa oppilaan asioiden järjestämistä koskeviin palavereihin

Konsultointi, yhteistyö:

- tekee yhteistyötä oppilaan, kodin, luokanopettajan, luokanvalvojan, aineenopettajien, oppilashuoltoryhmän sekä muiden erityistyöntekijöiden kanssa oppilaan yleisen ja tehostetun ja erityisen tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa
- voi olla erityisessä tuessa olevien oppilaiden tai oman nimetyn opetusryhmänsä osalta yhteyshenkilö oppilaan, kodin, luokanopettajan, luokanvalvojan, aineenopettajien, oppilashuoltoryhmän sekä muiden erityistyöntekijöiden välillä oppilaan erityisen tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa
- kokoaa, kerää ja välittää tietoa oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa eri asiantuntijatahoille
- ohjaa ja konsultoi luokanopettajia ja aineenopettajia tukea tarvitsevien oppilaiden asioissa
- ohjaa tunti-ilanteissa koulunkäynninohjaajaa työskentelyssään

Oppilashuoltotyö:

- osallistuu oppilashuoltotyöryhmän työskentelyyn oman työnsä mukaisesti.

Vastuualueet:

- selvittää ja kartoittaa oppilaan tuen tarpeita laaja-alaisesti, seuraa tukitoimien toteutumista
- tekee yhteistyötä oppilasta opettavien opettajien kanssa sekä osallistuu erityisopetuksen tiimin toimintaan
- antaa konsultaatiota oppilaan tukea koskeissa asioissa koulun muille toimijoille (opettajat, koulunkäynninohjaajat, oppilashuollon toimijat)
- pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin oppilaan tukea koskeissa asioissa
- osallistuu pedagogisen arvion laadintaan ja toimii päävastuullisena pedagogisen selvityksen laadinnassa
- osallistuu oppimissuunnitelmien ja HOJKS:ien laadintaan ja seurantaan luokanopettajan/aineenopettajan kanssa
- vastaa oppilaan ensimmäisen HOJKS:n laadinnasta
- osallistuu oppilaan opiskeluun liittyvään oppilashuollolliseen työhön
- kirjoittaa pyydettyä selvityksiä oppilaan tilanteesta tai oppimisesta sekä ohjaa oppilasta tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia palveluja
- osallistuu tiedonsiirtoon nivelvaiheissa ja vastaa oppilaan opiskelun ja tuen järjestämiseksi välttämättömän tiedon siirtymisestä.

3. Koulunkäynninohjaaja

Koulunkäynninohjaajan tehtäviä määriteltäessä vaikuttaa se, millainen on oppilaan/ oppilasryhmän tuen tarve. Tukea tarvitsevien oppilaiden koulupäivään voi kuulua myös hoitotoimenpiteitä. Avustustoimenpiteiden yhteydessä on keskeistä edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta. Koulunkäynninohjaaja voi ohjata myös useampia tukea tarvitsevia oppilaita ja toimia työpäivän aikana eri oppilasryhmissä. Koulunkäynninohjaajan tehtävät tulee suunnitella joustavasti ja niitä tulee tarkistaa säännöllisesti muuttuvien avustustarpeiden mukaan.

Koulunkäynninohjaajan työssä on paljon opettajan, erityisluokanopettajan ja laaja-alaisen erityisopettajan kanssa yhteistyössä sovittavia asioita. Lisäksi hänen kuuluu suunnitella omaa työtään ja siihen kuuluvia tehtäviä myös itsenäisesti.

Koulunkäynninohjaajan työhön kuuluu:

- avustaa tukea tarvitsevia oppilaita koulunkäyntiin välittömästi liittyvissä tilanteissa
- osallistua opettajan ohella ja opettajan ohjauksessa oppilaan/ oppilaiden kasvatukseen ja ohjaukseen
- edistää koulun kasvatustavoitteita pitämällä huolta oppilaan itsenäisestä selviytymisestä ja oppilaan myönteisen itsetunnon kehittämisestä

- osallistua aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä on toiminnan osalta yhteydessä vanhempiin (alakoulun ohjaajat)

Oppitunneilla ja oppitukioiden aikana:

- koulunkäynninohjaaja auttaa oppilaiden ohjaamisessa ja parantaa näin oppilaan ja opetusryhmän oppimisen edellytyksiä
- ohjaa oppilasta hänen kuntoutuksessaan ja opetukseensa liittyvien yksittäisten tehtävien suorittamisessa opettajan ja kuntouttajien ohjeiden mukaan
- työskentelee opettajan ohjeiden mukaan samassa luokassa tai pienryhmän kanssa toisessa tilassa

Välitunneilla:

- koulunkäynninohjaaja osallistuu välituntien valvontaan
- tukee oppilaan osallistumista välitunneilla tapahtuvaan toimintaan

Muissa koulutilanteissa:

- koulunkäynninohjaaja ohjaa, avustaa oppilasta ja tarvittaessa saattaa kouluaikana tapahtuvissa siirtymissä koulun omassa toiminnassa
- ohjaa ja avustaa oppilasta selviytymään koulun päivittäisistä tilanteista (liikkuminen, riisuminen, pukeutuminen, ruokailu, wc, jne.)
- suorittaa kouluaikana oppilaan hoitoon liittyviä tehtäviä annettujen ohjeiden mukaan
- toimii mahdollisena CICO-ohjaajana (käyttäytymisen yksilöllinen tuki) ks. liite

Koulutöihin liittyvien valmistelujen yhteydessä:

- huolehtii opetustilan sekä oppilaan apuvälineiden, oppimateriaalin ja opetusvälineiden järjestämisestä opetustilanteita varten
- valmistaa kommunikointi- ja struktuurikuvia
- huolehtii opetusvälineiden ja -materiaalien kunnosta
- valmistaa tarvittaessa opettajien ohjeiden mukaan opetusmateriaalia
- osallistuu oppituntien, kouluruokailun, vanhempaintilaisuuksien ja muun koulun toiminnan valmisteluun

Lisäksi koulunkäynninohjaajan kuuluu omaa työtään suunnitellessaan

- perehtyä työnsä kannalta tarpeellisiin oppilasta/ oppilasryhmää koskeviin tietoihin opettajan ja erityisopettajan johdolla, pitää ne salassa ja käsitellä niitä luottamuksellisesti
- osallistua työnsä kannalta tarpeellisiin oppilaan opetusta, kuntoutusta ja koulutyötä koskevaan suunnitteluun

- osallistua työnsä kannalta tarpeelliseen koulutukseen
- huolehtia muista hänelle annetuista tehtävistä

4. Luokanopettaja

- on oppilaan lähiaikuinen koulussa luokilla 1–6, kyläkouluilla myös esiopetusluokilla
- pitää yhteyttä huoltajaan oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa
- vastaa poissaolojen seurannasta (merkintä Wilmaan)
- vastaa tukitoimien kirjauksista Wilmaan (tukiopetus ym.)
- vastaa kiusaamisasioiden selvittelystä luokassaan ja vie asian tarvittaessa eteenpäin
- ottaa puheeksi huolensa huoltajan kanssa mahdollisimman varhain ja kirjaa huoltajan kanssa sovitut asiat tarvittaessa tukitoimiin, oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan
- konsultoi tarvittaessa koulun oppilashuoltohenkilöstöä
- selvittää oppilaan tuen tarvetta yhdessä erityisopettajan kanssa
- vastaa oman luokkansa oppilashuollollisten asioiden viemisestä tarvittaessa oppilashuoltohenkilöstölle ja sopii tästä huoltajan kanssa etukäteen
- laatii pedagogisen arvion yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa (Wilma)
- vastaa oppimissuunnitelman laatimisesta ja seurannasta yhdessä erityisopettajan kanssa
- osallistuu oman luokkansa oppilaiden erityisen tuen suunnitteluun ja vastaa omalta osaltaan HOJKS:aan kirjattujen tavoitteiden mukaisesta tuesta
- antaa oppimisen tukea kaikilla tuen portailla
- laatii HOJKS:n yhdessä erityisopettajan kanssa ja vastaa sen päivittämisestä.

5. Aineenopettaja

- tutustuu huolella oppilaista laadittuihin pedagogisiin asiakirjoihin (Wilma)
- vastaa oppilaan oppimisen tuesta oman oppiaineensa osalta
- pitää yhteyttä huoltajaan oppilaan oppimiseen liittyvissä asioissa oman oppiaineensa osalta
- vastaa oman oppiaineensa osalta tukitoimien kirjauksista Wilmaan (tukiopetus ym.)
- ottaa huolensa puheeksi mahdollisimman varhain huoltajan ja luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa
- seuraa ja kirjaa oppilaan poissaolot (Wilma)
- vastaa kiusaamisasioiden selvittelystä opetusryhmässään ja vie asian tarvittaessa eteenpäin luokanvalvojalle ja koulukuraattorille
- konsultoi tarvittaessa koulun oppilashuoltohenkilöstöä
- osallistuu tarvittaessa moniammatillisen työryhmän kokouksiin ja oppilaan koulunkäyntiä koskeviin neuvotteluihin
- vastaa oman oppiaineensa osalta oppimissuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta yhdessä erityisopettajan kanssa
- osallistuu oman oppiaineensa osalta pedagogisen arvion ja selvityksen laatimiseen yhteistyössä erityisopettajan kanssa

- osallistuu tarvittaessa oppilaan erityisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen oman oppiaineensa osalta (HOJKS), tarvittaessa yleisopetuksen opetusryhmissä opiskelevan erityisen tuen piirissä olevan oppilaan HOJKS:n laatimiseen ja tarkistamiseen yhteistyössä luokan- ja erityisopettajan sekä huoltajan kanssa
- antaa oppimisen tukea kaikilla tuen portailla
- kirjoittaa pyydettyä selvityksiä oppilaan tilanteesta tai oppimisesta sekä ohjaa oppilasta tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia palveluja
- osallistuu tarvittaessa tiedonsiirtoon nivelvaiheissa.

4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Lähtökohtana on oppilaan etu. Tuki on varhaista, oikea-aikaista, joustavaa ja pitkäjänteisesti suunniteltua. Tuen tarvetta arvioidaan jatkuvasti.

1. Lähikouluperiaate

Oppilaalla on oikeus opiskella lähikoulussaan. Lähikoulu on ensisijainen opetuksen järjestämispaikka. Kittilässä erityistä tukea tarvitsevat oppilaat opiskelevat omassa lähikoulussaan yleisopetuksen luokissa ja osa-aikaisesti pienryhmissä. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus voidaan kuitenkin järjestää myös muussa kuin lähikoulussa, jos oppilaan etu sitä vaatii.

2. Moniammatillisuus

3. Kodin ja koulun yhteistyö

4. Oppilashuoltopalvelut

5. Varhainen puuttuminen, kolmiportaisen tuen suunnittelu ja toteutus

Varhainen puuttuminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksen nivelvaiheissa: tuen tarjoaminen varhaisvuosina ja tuen tarjoaminen tarpeen ilmettyä. Nivelvaiheissa erityisopettajan/varhaiskasvatuksen erityisopettajan seulontatestit: esiopetuksessa tehdään laajasti kaikille kouluvalmiuden ryhmätutkimus sekä Lukimat-matematiikan arvioinnit (syksy, talvi, kevät) sekä 2. luokalla laajat Lukimat-seulontatestit

Varhainen puuttuminen perusopetuksen nivelvaiheessa siirryttäessä alakoulusta yläkouluun: Yläkoulun opinto-ohjaaja ja erityisopettaja tekevät yhteistyötä alakoulun luokanopettajan ja erityisopettajan kanssa kevätlukukaudella ennen yläkouluun siirtymistä. He käyvät yhdessä läpi myös erityisen tuen päätökset ja sopivat niiden jatkamisesta tai päättämisestä. Alakoulun erityisopettaja on tehnyt LUKIMA-seulontatestit 5. luokan aikana.

Yläkoulun varhaisen puuttumisen käytänteitä: tukea on tarjottava heti tarpeen ilmennettyä. Erityisopettaja ja aineenopettaja tekevät yhteistyötä (esimerkiksi samanaikaisopettajuus, tukea tarvitsevien havainnointi, poissaoloihin reagoiminen). Kun opettajan huoli oppilaan oppimisesta herää, hän keskustelee oppilaan kanssa sekä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa sekä erityisopettajan kanssa. Kotiin otetaan yhteyttä ja asiaa seurataan. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialaisen oppilashuollon asiantuntijaryhmä (oppilaan/huoltajan suostumuksella).

2. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Vanhemmillä on mahdollisuus tutustua koulun toimintaan koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Koulut tiedottavat toiminnastaan lukuvuosi- tai muissa tiedotteissa, Wilman välityksellä tai koulujen kotisivuilla. Huoltajat voivat keskustella koulun edustajien kanssa koko koulun vanhempainilloissa, luokkien vanhempainilloissa sekä muissa yksittäistä oppilasta koskeissa tapaamisissa. Koulut tiedottavat huoltajille oppilashuollon sekä sen eri yhteistyötahojen toiminnasta sekä toimintatavoista eri ongelmatilanteissa. Oppilaiden poissaoloja seuraa esiluokanopettaja/luokanopettaja/luokanvalvoja.

Kittilän perusopetuksen kouluilla on käytössä varhaisen puuttumisen toimintamalli, jonka avulla pyritään puuttumaan oppilaan koulupoissaoloihin jo hyvin varhaisessa vaiheessa ja turvaamaan opiskelussa eteneminen. Luokanopettaja / -valvoja ottaa yhteyttä huoltajaan, kun poissaoloja on kertynyt yli 50 tuntia. Näihin poissaoloihin ei lasketa etukäteen myönnettyjä luvallisia lomia. Poissaolorajan ylittyessä sovitaan yhteinen, moniammatillinen tapaaminen koululla (muistio kirjattava Wilmaan). Tapaamisessa arvioidaan oppilaan ja huoltajan kanssa poissaoloihin johtanut tilanne. Tapaamisessa sovitaan tilanteen seurannasta.

3. Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.

Yleisen tuen keinoja ovat eriyttäminen, struktuurit, lukituki, tukiopetus, toiminnanohjauksen tuki ja materiaalit sekä eri oppimisympäristöt: fyysinen, psyykinen, pedagoginen ja sosiaalinen.

4. Tehostettu tuki: pedagoginen arvio ja oppimissuunnitelma

Tehostettua tukea järjestetään oppilaalle silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Opettaja tuo huolen oppilaan tuen tarpeesta erityisopettajalle, on yhteydessä oppilaan huoltajaan ja moniammatillisesti arvioidaan tehostetun tuen tarve. Oppilas ohjataan tarvittaessa tarkempiin psykologin tai lääkärin tutkimuksiin.

Luokanopettaja/luokanvalvoja/aineenopettaja ja erityisopettaja laativat pedagogisen arvion ja se käsitellään moniammatillisena yhteistyönä konsultoiden esim. koulupsykologia/-kuraattoria/-terveydenhoitajaa. Alakoululla luokanopettaja ja yläkoululla erityisopettaja kirjaa pedagogisen arvion Wilmaan.

Tehostettua tukea varten laaditaan oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma laaditaan, kun pedagogisen arvion perusteella on tehty päätös tehostettuun tukeen siirtymisestä.

Oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelman tukena käytetään pedagogista arviota. Ensimmäisen kirjauksen tekee erityisopettaja yhteistyössä luokanopettajan/luokanvalvojan/aineenopettajan kanssa.

Oppimissuunnitelman laadinta

1. Oppimissuunnitelman laativat luokanopettaja/luokanvalvoja/aineenopettaja ja erityisopettaja yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Tarvittaessa myös koulunkäynninohjaaja tai muu tukipalveluihin osallistuva henkilö osallistuu yhteistyöhön.
2. Oppilaalle suunnattu tehostettu tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelman kirjaa luokanopettaja/luokanvalvoja/aineenopettaja ja se tehdään Wilmaan.

Oppimissuunnitelma sisältää:

- Oppilaskohtaiset tavoitteet
- Pedagogiset ratkaisut
- Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut
- Seuranta ja arviointi

3. Oppimissuunnitelma päivitetään lokakuun loppuun mennessä. Oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa tai viimeistään lukuvuoden lopussa yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

5. Erityinen tuki: pedagoginen selvitys ja HOJKS

Oppilaalle annettavasta erityisestä tuesta säädetään Perusopetuslaissa (642/2021 17§). Erityisen tuen päätös tehdään vasta tehostetun tuen toimenpiteiden jälkeen. Ennen oppiaineen yksilöllistämistä kokeillaan, riittääkö tueksi se, että oppilaan opetuksessa keskitytään oppisisältöjen keskeisiin asioihin (opetuksen erityiset painoalueet). Erityisen tuen päätöstä ei yleensä tehdä esiopetuksen tai ensimmäisen kouluvuoden aikana. Ellei arviointien perusteella tehostettu tuki ole riittävä, tulee erityisen tuen päätös tehdä jo ennen esiopetuksen alkamista. Pedagoginen selvitys laaditaan erityisen tuen päätöksen liitteeksi.

Pedagoginen selvitys tehdään moniammatillisena yhteistyönä. Erityisen tuen päätös on tarkistettava toisen, kuudennen ja yhdeksannen vuosiluokan päättyessä tai aina tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Oppilaan huoltajan ja oppilaan kuuleminen kirjataan pedagogiseen selvitykseen. Erityisen tuen päätös ja yksilöllistäminen tehdään, kun oppilas ei tuettunakaan saavuta arvosanaa viisi (5) / hyväksyttyä oppimäärää.

Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja huoltajaa tai oppilaan laillista edustajaa. Oppilaan ja huoltajan kuuleminen edellyttää, että heille selvitetään etukäteen kuulemisen tarkoitus, esimerkiksi keskustelu erityisen tuen päätöksen tekemisestä tai tarkistamisesta. Kuulemisen tarkoituksena on antaa heille mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä tehtävästä ratkaisusta sekä selvittää mitä suunnitteilla oleva päätös käytännössä tarkoittaa. Asiat selitetään oppilaalle ja huoltajalle ymmärrettävästi, ja oppilaalle hänen ikä kautensa ja edellytystensä mukaisesti. Henkilökohtainen tapaaminen on suositeltavin tapa kuulemisen järjestämiseksi. Halutessaan huoltaja voi käyttää avustajaa tai valtuuttaa kuulemistilaisuuteen asiamiehensä. Kuultavat voivat myös esittää näkemyksensä määräaikaan mennessä kirjallisesti. Ennen kuulemistilaisuutta heillä tulee olla mahdollisuus perehtyä päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin ja tietoihin.

Selkeintä on, että kutsu kuulemiseen esitetään tavalla, joka on todennettavissa jälkepäin. Jos tiedoksianto tehdään esimerkiksi Wilma-järjestelmässä, tulee huoltajalta saada kuittaus tiedon saamisesta. Tiedoksiannon kuulemistilaisuudesta voi lähettää myös tavallisella kirjeellä. Kirjeen katsotaan tulleen perille kahdeksassa päivässä sen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Puhelimitse esitetty tiedoksianto ei ole todisteellinen. Jos huoltaja ei saavu kuulemistilaisuuteen, huoltajalle on tarpeen tarjota toinen mahdollisuus.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä siitä huolimatta, vaikka huoltaja ei tulisi kuulemistilaisuuteen tai haluaisi tulla kuulluksi. Opetuksen järjestäjän on koetettava löytää yhteisymmärrys oppilaan ja huoltajan kanssa, mutta myös oikeus ja velvollisuus tehdä päätös oppilaan edun mukaisesti, vaikka vastoin huoltajan tahtoa. Kuuleminen ei siis tarkoita, että kuultavilta olisi saava suostumus menettelyyn. Lähtökohtana on aina hyvän yhteistyön ja luottamuksen ilmapiirin rakentaminen.

Erityisen tuen päätöksestä tekee esityksen koulun/päiväkodin johtaja tai rehtori ja erityisopettaja. Erityisen tuen päätöksen tekee sivistystoimenjohtaja pedagogisen selvityksen perusteella.

Erityisen tuen muotoja ovat muun muassa eriyttäminen, joustavat ryhmittelyt, erityisopetus, avustajapalvelut, tukiopetus, oppilashuollon tuki, aamu- ja iltapäivätoiminta ja apuvälineet. Oppilaalle tulee järjestää koulunkäyntinsä tueksi riittävät tukipalvelut. Kittilässä oppilashuollon tukea

tarjoavat koulukuraattori, psykologi, kouluterveydenhoitaja ja erityisopettaja. Kuntoutuspalveluista on saatavilla puhe-, toiminta- ja fysioterapiaa sekä kuntoutusohjausta. Avustajapalvelujen järjestämiseen ei tarvita erityisen tuen päätöstä, ellei ole oppimäärän yksilöllistämisen tarvetta. Tehostettu tuki on tällöin riittävä tukimuoto. Oppilaan tarvitsemat apuvälineet järjestää opetuksen järjestäjä tai KELA.

HOJKS on pedagoginen asiakirja, mistä ei tehdä hallinnollista päätöstä. HOJKS laaditaan moniammatillisena yhteistyönä mahdollisimman pian erityisen tuen päätöksen jälkeen. Ensisijainen vastuu HOJKS:n laadimisesta ja seurannasta tulee olla oppilaan opetuksesta vastaavilla opettajilla (erityisopettaja/luokanopettaja/aineenopettaja). Heillä on erityisopettajan tuki laadinnassa. HOJKS:n laadinnan tukena käytetään oppilaalle laadittua oppimissuunnitelmaa ja pedagogista selvitystä.

Pedagogisen selvityksen laadinta:

1. Pedagogisen selvityksen laadinnasta vastaa erityisopettaja. Laadintaan osallistuvat luokanopettaja/luokanvalvoja/aineenopettaja.
2. Pedagoginen selvitys laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan ja huoltajan kuuleminen kirjataan pedagogiseen selvitykseen.
3. Pedagogisessa selvityksessä hyödynnetään moniammatillista yhteistyötä (esim. koulupsykologi, -kuraattori, -terveydenhoitaja). Tarvittaessa pedagogista selvitystä täydennetään asiantuntijalausunnoilla.
4. Erityisopettaja laatii pedagogisen selvityksen Wilmaan ja liittää sen erityisen tuen päätöksen esitykseen yhteistyössä rehtorin/koulun johtajan kanssa. Erityisopettaja tekee Dynastyssa erityisen tuen päätöksen esityksen sivistystoimenjohtajalle.
5. Pedagogisen selvityksen laadinnassa huomioidaan ennakoiden perusopetuksen nivelvaiheet: ennen esiopetusta, 3. lk., 6. lk. ja 9. lk. Pedagoginen selvitys laaditaan toisen luokan ja kuudennen luokan lopussa.

Erityisen tuen päätöksen vaiheet:

1. Erityisopettaja kirjaa erityisen tuen päätöksen esittelyn Dynastyyn. Pedagoginen selvitys tehdään Wilmaan ja liitetään tiedostona Dynastyyn. Asiantuntijalausunnot toimitetaan tarvittaessa paperiversiona koulutoimistoon.
2. Erityisen tuen päätöksessä määrätään seuraavat asiat:
 - pääsääntöinen opetusryhmä
 - tulkitsemis- ja avustajapalvelut
 - muut perusopetuslain 31 §:ssä tarkoitetut palvelut, kuten oppilaan tarvitsemat apuvälineet tai tukijaksot valtion erityiskouluissa
 - yksilöllistettävät oppiaineet
 - opetuksen järjestäminen poiketen perusopetuslain 11 §:ssä määritellystä oppiainejaosta
 - oppilaan vapauttaminen oppiaineen opiskelusta
 - muut perusopetuslain 18 §:n perusteella päätettävät erityiset opetusjärjestelyt, kuten muut opetuksen sisältöjä tai järjestämistapaa koskevat järjestelyt

- päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta
- opiskelu toiminta-alueittain

3. Sivistystoimenjohtaja tekee esittelyn pohjalta erityisen tuen päätöksen Dynastyyn. Päätös toimitetaan koululle ja huoltajalle. Erityisen tuen päätökset pyritään tekemään 20.9. mennessä (laskentapäivä).

4. Koulutoimisto kirjaa päätöksen asiat oppilasluetteloon (Primus).

5. Myönteisen erityisen tuen päätöksen perusteella oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

HOJKS:n laadintaohjeet

1. HOJKS laaditaan moniammatillisena yhteistyönä mahdollisimman pian erityisen tuen päätöksen jälkeen. Oppilaan opettajat laativat HOJKS:n yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä mahdollisten tukipalveluihin kuuluvien henkilöiden (esim. koulunkäynninohjaaja, terapeutti) kanssa.

2. Alakoulussa ensisijainen vastuu HOJKS:n laatimisesta ja seurannasta on oppilaan opetuksesta vastaavilla opettajilla (erityisopettaja/luokanopettaja/aineenopettaja) yhdessä erityisopettajan kanssa. Yläkoulussa HOJKS:n yleisen osan laatimisesta vastaa erityisopettaja ja ainekohtaiset sisällöt sekä tavoitteet kirjaavat aineenopettajat. HOJKS:n laadinnassa opettajalla on erityisopettajan tuki. HOJKS:n laadinnan tukena käytetään oppilaalle laadittua oppimissuunnitelmaa ja pedagogista selvitystä sekä mahdollisia asiantuntijalausuntoja ja/tai kuntoutussuunnitelmaa tai aiemmin laadittua HOJKS:aa.

3. Opettaja arvioi tuen vaikutuksia ja tavoitteiden saavuttamista jatkuvasti yhteistyössä erityisopettajan sekä oppilaan ja huoltajan kanssa ja muiden tukipalveluihin osallistuvien henkilöiden (esim. koulunkäynninohjaaja, kuntoutusohjaaja, sosiaalityöntekijä, koulupsykologi, terapeutit) kanssa. HOJKS päivitetään aina, kun näihin tulee muutoksia, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Voimassa oleva HOJKS päivitetään lokakuun loppuun mennessä ja arvioidaan toukokuun loppuun mennessä.

6. Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Oppimäärä voidaan yksilöllistää silloin, kun yleinen ja tehostettu tuki ei riitä ja oppilas ei saavuta oppiaineen ydinsisältöihin liittyviä tavoitteita (tarkoittaa arvioinnissa, ettei saavuta arvosanaa viisi tai hyväksyttyä). Oppiaineen yksilöllistämisestä päätetään erityisen tuen päätöksessä ja kunkin oppiaineen yksilöllistämisen perusteet on kirjattu pedagogiseen selvitykseen. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat laativat HOJKS:n tavoitteet ja sisällöt yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Kun oppiaineen oppimäärä on yksilöllistetty, oppilasta arvioidaan suhteessa omiin HOJKS:ssa asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteiden tulee olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppiaineen opetuksesta vapauttamisen sijaan pyritään aina järjestämään opetus yksilöllistämällä oppimäärä ja muilla tarvittavilla tukipalveluilla. Ennen oppiaineesta vapauttamista tulee siis yksilöllistää oppimäärä.

Oppimäärän yksilöllistämisen syynä eivät voi sellaisenaan olla:

- kieli- ja kulttuuritausta
- poissaolot
- motivaation puute
- puutteellinen opiskelutekniikka
- käyttäytymisen haasteet.

Oppimäärän yksilöllistämisen vaiheet:

1. Kun oppilaalle järjestetty tehostettu tuki ei riitä ja oppilas saa todistukseen hylätyn arvosanan tai muuten arvioidaan, ettei oppilaalla ole mahdollisuuksia saavuttaa yleisopetuksen oppimäärän vähimmäistavoitteita eikä ehtojen suorittaminen tai luokan kertaaminen tule kysymykseen, voivat koulun johtaja/rehtori ja erityisopettaja pedagogisessa selvityksessään esittää oppimäärän yksilöllistämistä. Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Etenkin yläkouluikäisen oppilaan kohdalla selvitetään yksilöllistämisen vaikutukset jatko-opintoihin.
2. Pedagogisen selvityksen tukena ovat dokumentoinnit oppilaan edistymisestä opinnoissaan esim. koe- ja testisuoritukset. Tarvittaessa oppilas ohjataan psykologisiin tutkimuksiin.
3. Koulun johtaja/rehtori ja erityisopettaja arvioivat yksilöllistämisen tarpeen yhteistyössä oppilaan opettajien ja tarvittavan oppilashuollon henkilöstön kanssa, kirjaavat pedagogisen selvityksen ja erityisopettaja kirjaa erityisen tuen päätöksen esityksen Dynastyyiin.
4. Sivistystoimenjohtaja tekee erityisen tuen päätöksen. Päätöstä ei tehdä, mikäli asiakirjassa on puutteita.
5. Koulutoimisto tekee päätöksen mukaiset kirjaukset oppilasluetteloon (Primukseen).
6. Opettaja kirjaa HOJKS:aan erityisen tuen päätöksen mukaisesti yksilöllistettyjen oppimäärien tavoitteet, yksilölliset ydinsisällöt sekä edellisiin perustuvan seurannan ja arvioinnin. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrä on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.
7. Kun päätöstä tarkistetaan lakisääteisissä määräajoin (2.lk/6.lk/9.lk lopussa) tai tuen tarpeen muuttuessa, tehdään oppilaasta aina pedagoginen selvitys ennen uutta päätöstä.
8. Kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna, tehdään pedagoginen selvitys ja tehdään uusi päätös erityisen tuen päättämisestä. Tällöin kirjataan pedagogiseen selvitykseen tehostettuun tukeen siirtyminen ja laaditaan oppimissuunnitelma.

7. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisen tai muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetus perustuu lapsen taitojen ja

kehityksen arviointiin. Opetus suunnitellaan moniammatillisesti yhdessä oppilaan huoltajien ja tukipalveluihin osallistuvien ammattilaisten kanssa (esim. koulunkäynninohjaaja, kuntoutusohjaaja, terapeutit). Opetuksen toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, kognitiiviset taidot sekä päivittäisten toimintojen taidot.

Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKS:ssa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä. Jokaisen yksittäisen taidon harjaantumisella vaikutetaan oppilaan kokonaiskehitykseen. Kunkin toiminta-alueen taitojen kehittäminen edellyttää tiivistä yhteyttä muihin toiminta-alueisiin. Toiminta-alueet voivat sisältää myös jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa.

Opettaja arvioi säännöllisesti oppilaan osaamista ja kehittymistä monella tavalla ja antaa palautetta hänen toiminnastaan. Arviointi suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan edellytysten mukaisesti. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Työskentelyn arviointi on osa kunkin toiminta-alueen arviointia. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa Kittilän opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksen liitteellä omaa kokonaisuutenaan. Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata HOJKS:aan. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita tai sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviota todistuksen lisätiedoissa.

Tiivis yhteistyö kodin, koulun ja kuntoutuksen kanssa on keskeistä toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa. Kuntoutus ja terapiat eivät kuitenkaan ole koulun toimintaa, joten silloin, kun oppilas on säännöllisesti kuntoutuksessa tai terapioiden kouluaikana, tulee oppilas vapauttaa opiskelusta perusopetuslain 18 § mukaisesti ko. oppituntien ajaksi erityisen tuen päätöksessä. Pedagogisiin asiakirjoihin ei kirjata asioita, jotka eivät liity opetuksen järjestämiseen (terapiat, kuntoutus, lääkitys, diagnoosi), mutta esimerkiksi yllä oleva opiskelusta vapauttamiseen liittyvä vastuunjako voidaan kirjata. Myös silloin, kun kuntoutuksen ja terapioiden järjestämisellä on vaikutusta oppilaan opetusjärjestelyihin ja oppilasta esimerkiksi harjoitetaan kuntoutukseen ja terapioihin liittyvissä asioissa koulun arjessa, on perusteltua kirjata tämä pedagogisiin asiakirjoihin käytännön toimien tasolla.

Oppilaan oikeusturvan kannalta on tärkeää, että jos oppilas pystyy opiskelemaan yksilöllistettyjä oppiaineiden oppimääriä (hyvinkin matalin tavoittein), hänellä on silloin oikeus oppiaineittain tapahtuvaan opetukseen. Oppilas voidaan tarvittaessa vapauttaa jonkun / joidenkin oppiaineiden opiskelusta (POL 18 §) ja niiden sijaan järjestää joko muiden oppiaineiden opetusta tai ohjattua toimintaa, joka voi olla esimerkiksi erilaista arjen taitojen opetusta. Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet kuuluvat kaikille oppilaille ja HOJKS:aan voidaan kirjata tavoitteita myös näihin kokonaisuuksiin liittyvien taitojen harjaannuttamiseen.

5. Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

1. Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetusta voi antaa oppilaan luokanopettaja/ aineopettaja/ erityisopettaja. Tarvittaessa tukiopetusta voi antaa muukin opettaja kuin oppilaan oma opettaja. Tukiopetusta annetaan tuen tarpeeseen liittyvien oppituntien aikana tai oppituntien ulkopuolella. Tukiopetusta voi antaa samanaikaisopetuksena, pienryhmässä, yksilöllisesti tai joustavia ryhmittelyjä käyttäen. Tukiopetusta voidaan antaa kolmiportaisen tuen kaikilla tasoilla. Tukiopetuksesta tiedotetaan oppilasta ja huoltajaa. Tukiopetus kirjataan Wilman tukitoimiin.

2. Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaisessa erityisopetuksessa oppilas voi saada yksilöllistä tukea tai pienryhmäopetusta lievissä oppimisvaikeuksissa. Erityisopetusta voidaan antaa myös omassa luokassa samanaikaisopetuksena. Koulussa voidaan antaa myös kotiharjoittelua tukevaa puheopetusta. Erityisopetus tapahtuu yleensä koulutuntien aikana, mutta erikseen sovittaessa sitä voidaan pitää myös koulutuntien jälkeen. Säännöllisesti annettavasta osa-aikaisesta erityisopetuksesta tiedotetaan oppilaalle ja huoltajalle. Alakoulussa oppilaiden kanssa tehdään lukuvuosittain lukemisen, kirjoittamisen ja/tai matematiikan arviointoja. Niillä pyritään kartoittamaan keskeisen oppiaineen hallintaa ja tuen tarvetta. Kaikilla kouluilla toimii osa-aikaista erityisopetusta antava erityisopettaja.

Erityisopetus järjestetään ensisijaisesti yleisopetuksen ryhmässä tarvittavin tukitoimin. Erityisopetuksessa käytetään joustavia opetusjärjestelyjä, samanaikaisopetusta ja pienryhmäopetusta. Huoltajille ja oppilaalle tiedotetaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen prosessista ja yksittäisen oppilaan tuen järjestämisestä sen eri vaiheissa.

3. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös (sivistystoimenjohtaja). Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKS:ssa.

Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluita järjestetään oppilaalle, joka tarvitsee kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia niitä. Palvelun tuottaja tekee tiivistä yhteistyötä oppilaan ja opettajan kanssa. Työnkuva sovitaan koulun johtajan/rehtorin ja opettajan kanssa huomioiden oppilaan tarpeet. Oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan säännöllisesti tukea tarvitsevien oppilaiden tulkitsemispalvelut.

Avustajapalvelut

Koulunkäynninohjaajat toimivat moniammatillisissa työyhteisöissä. Tavoitteena on luoda tukea tarvitsevalle oppilaalle turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Koulunkäynninohjaajan työn tavoitteena on oppilaan ohjaaminen, avustaminen ja tukeminen oppimisprosessin eri vaiheissa siten, että oppilaan itsenäisyys ja omatoimisuus vahvistuvat. Työtehtävät sovitaan koulun johtajan/rehtorin ja opettajan kanssa ja niiden sisältö ja määrä riippuvat oppilaan tarpeista. Oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan säännöllisesti tukea tarvitsevien oppilaiden avustajapalvelut. Avustajapalveluiden tarvetta voi ilmetä tilapäisesti muillakin oppilailla. Koulunkäynninohjaajat työskentelevät perusopetuksen opetusryhmissä sekä aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Koulunkäynninohjaajien sijoittuminen eri kouluihin ja luokkiin määräytyy kulloisenkin tarpeen mukaan. Koulunkäynninohjaajien sijoittumisesta kouluihin tekee päätöksen sivistystoimenjohtaja. Koulunkäynninohjaajan ja opettajan yhteistyö perustuu ammatilliseen vuorovaikutukseen ja yhdessä sovittaviin käytäntöihin. Yhteistyössä luodaan joustavat toimintatavat ja sovitaan työn jakamisesta kummankin vahvuudet huomioiden. Koulunkäynninohjaajan ja opettajan roolit ovat erilaiset. Opettajalla on vastuu opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja oppilasarvioinnista. Toimivan yhteistyön edellytyksenä on molempipuolinen luottamus ja työtehtäviin sitoutuminen. Koulunkäynninohjaajan työnkuva ja keskeiset tehtäväkokonaisuudet on kuvattu luvussa 3.3.

4. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun piiriin on mahdollista siirtyä, mikäli on vaarana hylätty arvosana useammasta oppiaineesta. Tällöin oppilaalla on mahdollista jatkaa opintojaan seuraavana lukuvuotena hylättyjen oppimäärien osalta hyväksyttyjen suoritusten raukeamatta. Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään myös lahjakkuutena tukevana toimintamallina. Päätötodistuksen oppilas saa heti, kun kaikki perusopetuksen oppimäärät ovat hyväksytysti suoritettu. Päätöksen vuosiluokkiin sitomattomaan opiskeluun siirtymisestä tekee koulun rehtori oppilaskohtaisesti.

Vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa oppilas ei jää luokalleen mahdollisten hylättyjen tai puuttuvien suoritusten vuoksi, vaan hän jatkaa opintojaan siitä, mihin ne edellisenä lukuvuotena jäivät. Hylätty suoritus ei mitätöi muita hyväksyttyjä suorituksia, kuten luokalle jäämisen yhteydessä tapahtuu, vaan oppilaalla on mahdollisuus täydentää hylätyt suoritukset hyväksytyiksi vuosiluokan suorittamisen jälkeen. Merkittävimmän joustomahdollisuuden vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

tarjoaa peruskoulun päättövaiheessa. Mikäli yhdeksännellä luokalla oleva oppilas ei jostain syystä kykene suoriutumaan hyväksytysti kaikista opinnoistaan, hänen on mahdollista siirtyä etenemään oman opinto-ohjelmansa mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Oppilaan suorittamat hyväksytyt suoritukset eivät raukea ja hän jatkaa opintojaan seuraavana lukuvuotena 9. luokan oppilaana ja saa päättötodistuksen heti, kun perusopetuksen oppimäärä kaikissa oppiaineissa on hyväksytysti suoritettu. VSOP-oppilaille tulee laatia oma opinto-ohjelma (kirjataan Wilmaan oppimissuunnitelmapohjalle), jonka mukaan opetus toteutetaan.

5. Opiskelun erityiset painoalueet

Yhtenä eriyttämisen menetelmänä voidaan käyttää opiskelun erityisten painoalueiden määrittelyä, jolloin oppilas keskittyy niiden opiskeluun. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun opinnoissa etenemisen kannalta välttämättömät sisällöt. Keskittymällä olennaiseen, oppilaalle jää voimavaroja vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan. Ennen oppiaineen yksilöllistämistä on kokeiltava erityisten painoalueiden käyttöä.

Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan käyttää vain tehostetun tai erityisen tuen aikana niissä oppiaineissa, joiden oppimäärää ei ole yksilöllistetty. Painoalueiden määrittely on oppilasta opettavan opettajan tehtävä. Opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määritellyistä oman vuosiluokan keskeisimmistä sisällöistä eli ns. ydinsisällöistä. Tällöin oppilas pyrkii edelleen oman vuosiluokkansa tavoitteisiin. Painoalueet eivät siis voi olla esimerkiksi alempien vuosiluokkien tavoitteita ja sisältöjä. Oppimissuunnitelma/HOJKS laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan ja huoltajan tulee tietää, miten painoalueisiin keskittynyt osaamisen näyttö näkyy oppilaan arvioinnissa (mahdollista saavuttaa korkeintaan hyvän osaamisen taso = arvosana 8). Opiskelun erityiset painoalueet on useimmiten väliaikainen ratkaisu ja opetuksen sisältöjä lisätään oppilaan edistymisen mukaisesti.

Oppimisen tuki lyhyesti

1. Oppimisen tuki on oppilaan oikeus. Koko kouluun tulee saada luoduksi mahdollisimman vahva, laadukas ja hyvä yleinen tuki, jolla saadaan tuettua kaikkia oppilaita.
2. Tehostettua tukea saavat opiskelevat opetussuunnitelman yleisten tavoitteiden mukaisesti.
3. Erityisen tuen oppilaat opiskelevat opetussuunnitelman yleisten tavoitteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä oppiaineen yksilöllistämisestä
4. Käyttäytymistä ei voida yksilöllistää.
5. Ennen yksilöllistämistä on kokeiltava erityisten painoalueiden käyttöä.
6. Mikäli oppilas ei pysty tukitoimintaan saavuttamaan oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyviä tavoitteita hyväksytysti (arvosana 5), oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää.
7. Voidaan arvioida vain sitä, mitä on opetettu.

LIITTEET:

ESIMERKKEJÄ ERIYTTÄMISEN KEINOISTA

SISÄLTÖJEN ERIYTTÄMINEN

- Opittavan määrää vähennetään koko ryhmältä. Laatu on tärkeää, ei opittavan asian määrä.
- Tehtäviä selkiytetään ja vaikeita käsitteitä avataan suullisesti.
- Tehtävät pilkotaan pieniin osiin.
- Opetetaan OPS:n tavoitteiden mukaan eikä kilpailla kirjan kanssa.
- Lahjakkaille annetaan lisähaasteita.
- Osalle oppilaista riittää, että he hallitsevat keskeiset pääsisällöt. Kaikkea ei tarvitse osata. Tällöin tehdään oppimissuunnitelma.
- Annetaan aikaa valmistautua vastaamaan ja varmistetaan, että jokainen on ymmärtänyt asian tai tehtävät.
- Jaetaan materiaali oppilaalle ennakoon.
- Vaihdeltaan tehtävään käytettyä aikaa eli palautusaikaa.
- Huomioidaan oppimisympäristö.

OPPIMATERIAALIN ERIYTTÄMINEN

- Hyödynnetään eriyttäviä materiaaleja ja erilaisia oppimisympäristöjä, kuten eri oppikirjoja, monisteita, verkkomateriaaleja, videoita ja tablettityöskentelyä.
- Eriytetään yksittäisiä tehtäviä niin, että osa oppilaista voi tehdä laajemmin ja osa suppeammin.
- Selkiytetään oppimateriaalia varmistamalla sisällön ja ulkoasun selkeys (fonttikoko, riviväli, värillinen paperi). Tästä hyötyvät useat oppilaat.
- Hyödynnetään apuvälineitä, kuten laskimia, lukiviivaimia, valmiita muistiinpanoja, tietokonetta kirjoittaessa, matematiikan välineistöä ja äänikirjoja.
- Käytetään sanaselityslistoja tai käsitelisiä lukuaineissa.
- Tehdään sisällöstä selkokielisiä tiivistelmiä.

OPETUSMENETELMIEN ERIYTTÄMINEN

- Hyödynnetään samanaikaisopetusta ja yhteisopettajuutta.
- Oppilaat opettavat toisilleen.
- Otetaan toiminnallisuus osaksi opetusta.
- Käytetään yhteistoiminnallista oppimista.
- Tehdään projekteja. Näissäkin opettaja voi valmiiksi rajata roolit ja jokainen saa omia kykyjä vastaavia tehtäviä.
- Käytetään urakkamenetelmiä ja niiden sovelluksia, jolloin oppilaiden oma vastuunotto on tärkeää.

- Annetaan yksilöllisiä urakkatehtäviä.
- Hyödynnetään pistetyöskentelyä niin, että luokassa on eritasoisia tehtäväpisteitä.

MUU ERIYTTÄMINEN

- Hyödynnetään koulunkäynninohjaajaa.
- Käytetään oppilasta apuopettajana.
- Tarjotaan läksytukea.
- Annetaan oppilaille eri kotitehtäviä.

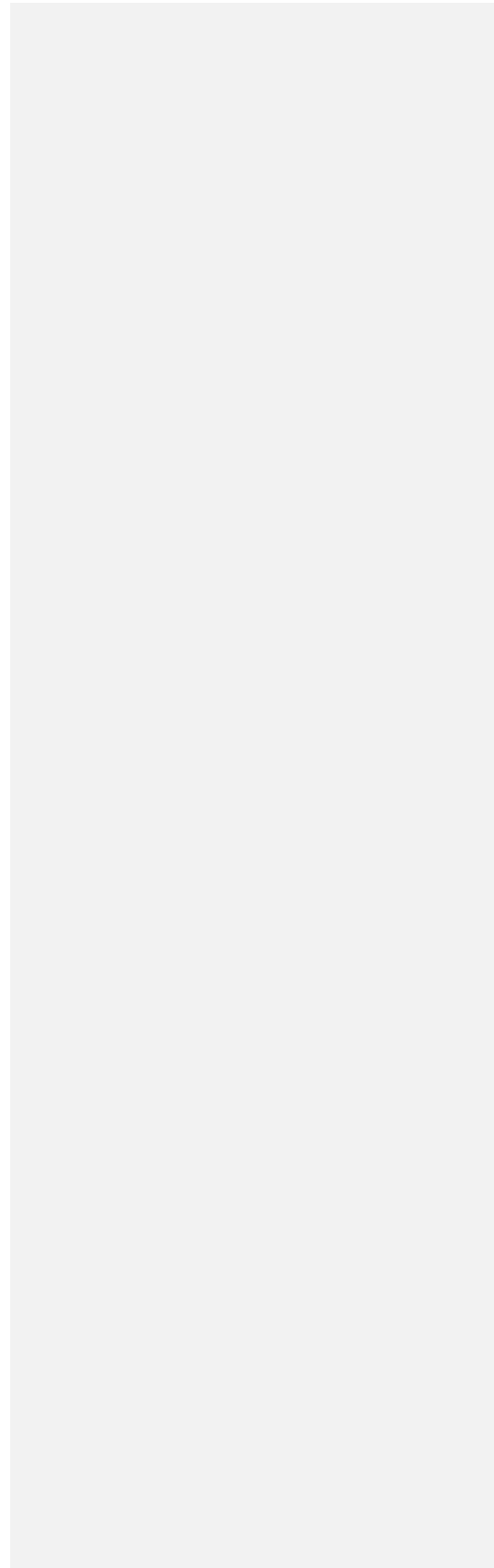
LISÄKSI

- Hyödynnetään joustavia opetusjärjestelyjä.
- Opettaja suhtautuu välittävästi ja myönteisesti kaikkiin oppilaisiin.
- Tiivistetään pääkohdat tunnin lopussa. Yhteenvedo käsitellystä asiasta auttaa muistamista.
- Luetaan tehtäviä ääneen ja tarvittaessa sanotaan toisin sanoin.
- Annetaan reaaliaineen teksti tai matematiikan teoriaosan lukeminen etukäteen kotiläksyksi.
- Jaetaan kielten kuuntelutekstit etukäteen luettaviksi kotiin.

KESKUSTELTAVIA ASIOITA LUOKASSA TYÖSKENTELEVIERIEN KESKEN

- Kuka hoitaa yleisen kurinpidon tunnilla / tunnin alussa (Jokaisen tulee puuttua oppilaan töykeään käyttöön / kiusaamiseen toista kohtaan)
- Kuka aloittaa tunnin / lopettaa tunnin
- Miten ääntä käytetään luokassa (ohjaus esim. kuiskaamalla/koputtamalla, viittomalla)
- Millainen on puhetyyli luokassa
- Ollaanko vastassa aamulla, kun oppilaat tulevat sisälle vai onko jotain muuta, entä välitunnille lähtö ja tunnin alku
- Miten toimitaan ruokailussa: jonotus, missä ruokaillaan
- Pedagoginen vastuu luokassa on opettajalla
- Opettaja keskustelee ohjaajan kanssa oppilaan/oppilaiden eriyttämisestä, esim. tiivistelmät, kuvien käyttö, muu materiaali
- Oppilaiden kuullen ei puhuta aikuisten välisiä asioita, ei kyseenalaisteta toisen sanoja, ei puhuta toisten oppilaiden asioista
- Mikäli luokasta joutuu poistumaan kesken tunnin, ilmoitetaan siitä työparille
- Opetuksen seuraaminen on tärkeää, jotta osaa käyttää samoja sanoja/tapoja ohjeistaa lasta
- Vaikka luokassa ei olisikaan aina ohjaamista, kannattaa seurata oppilaita ja heidän työskentelytapojaan ja kartuttaa oppilaantuntemusta. Se auttaa tulevaisuuden ohjaustehtävissä.
- Keskity omaan ohjattavaan oppilaaseen (tai useampaankin), siirry tarvittaessa ohjaamaan muita, mutta pidä silmät selässä oman ohjattavan suhteen
- Rohkene pyytää työparilta neuvoa/apua haastavassa tilanteessa, mitä nopeammin siihen puututaan, sitä helpompaa tilanteen selviäminen on
- Jokainen on oman työnsä asiantuntija ja kehittää omaa työtään - Keskustelu työparin kanssa monesti auttaa ongelmatilanteissa
- Työparin olisi hyvä hetkeksi pysähtyä ja lyödä hyvät ajatukset yhteen -> päivän/viikon plussat, myönteinen ajattelu kehittää

TUEN PORTAAT

ERIYTTÄVÄN OPETUKSEN 10 TUNNUSMERKKIÄ

Eriyttävässä opetuksessa:

1. opettaja vastaa oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin.
2. opettaja tarjoaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia oppia niin syvällisesti ja nopeasti kuin mahdollista. Hän ei oleta, että oppilaan oppimisprosessi olisi identtinen toisen oppilaan oppimisprosessin kanssa.
3. opettaja aloittaa siitä, missä oppilaat ovat, ei oppikirjan tai opetussuunnitelman etusivulta.
4. opettaja muokkaa systemaattisesti opetuksen sisältöjä, prosesseja, oppimisympäristöä ja tuotoksia vastatakseen oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin.
5. opettaja keskittyy oleelliseen.
6. opettaja uskoo jokaisen oppilaan kasvuun ja oppimiseen ja tukee oppilaidensa jatkuvaa kasvua.
7. arviointi ja opetus ovat erottamattomia.
8. oppilaita arvioidaan monipuolisia menetelmiä käyttäen.
9. opettaja tarjoaa kaikille oppilaille tehtäviä, jotka näyttävät ja ovat tasapuolisen kiinnostavia, tärkeitä ja mukaansatempaavia.
10. opettaja ja oppilaat tekevät yhteistyötä oppimisessa.

KÄYTTÄYTYMISEN YKSILÖLLINEN TUKI

Toimintamalli käyttäytymisen yksilölliseen tukemiseen

CICO on tutkittu menetelmä, jolla pyritään systemaattisesti ja tehostetusti tukemaan ja opettamaan myönteistä sekä odotusten mukaista käyttäytymistä oppilaalle selkeiden tavoitteiden, struktuurin sekä systemaattisen palautteen ja kannustuksen keinoin. Se on standardoitu, koko koulun yhteinen toimintatapa oppilaille, joille yleinen tuki ei riitä. CICO-tuki on tarkoitettu oppilaille, joilla on vaikeuksia säädellä käyttäytymistään hyvästä yleisestä tuesta huolimatta.

Menetelmän kuvaus

Check in Check out -tuen tavoitteena on systemaattisesti ja tehostetusti tukea ja opettaa käyttäytymistä, joka tukee oppimista ja koulunkäyntiä. Tuen avulla oppilaalle voidaan tehdä näkyviksi tilanteet, joissa hän saavuttaa tavoitteensa ja toimii käyttäytymisodotusten mukaisesti. CICO toimii jatkeena yleiselle tuelle tarjoamalla oppilaalle enemmän positiivisia aikuiskontakteja, sosiaalisten taitojen harjoittelua, tehostettua ohjausta koulun kasvutavoitteiden saavuttamiseksi, päivittäisen yhteydenpidon kodin ja koulun välille sekä myönteistä vahvistusta toivotulle käyttäytymiselle. Toimintamalli rakentuu oppilaan yksilöllisten käyttäytymistavoitteiden sekä säännöllisen palautteenannon ympärille. CICO-tuen rakentamisessa osaksi koulua olisi tärkeää saada muodostettua säännöllisesti kokoontuva ja tukimallin käyttämiseen koulutettu, toimintaa ohjaava CICO-tiimi sekä nimettyä aamu- ja iltapäivätapaamisista vastaava(t) CICO-ohjaaja(t). Tukimallin osat, kuten pistekortin nimi ja palkkiojärjestelmä, on myös muokattava oman koulun arkeen sopiviksi. Lisäksi tukimalli tulee esitellä muulle henkilökunnalle, huoltajille ja rehtorin tuki toiminnalle varmistaa. Tuen suunnittelu alkaa oppilaan tilanteen arvioinnilla. CICO-tiimi tekee arviointivaiheen jälkeen päätöksen oppilaan tuen tarpeesta. Lähtökohtana tälle toimii opettajan huoli oppilaan käyttäytymisestä sekä yleisen tuen riittämättömyys.

Kittilässä Check in Check out- menetelmään kouluttautuvat kaikki koulunkäynninohjaajat ja erityisopettajat. Koulutus järjestetään webinaarina (NMI). CICO-ohjaajina toimivat koulunkäynninohjaajat ja koulutiimien yhteyshenkilöinä laaja-alaiset erityisopettajat.

Check in Check out (CICO) on ensisijaisesti toivotunlaisen käyttäytymisen opettamisen ja oppimisen ohjelma. CICO-tuki soveltuu oppilaille, joilla esiintyy jatkuvaa ongelmallista käyttäytymistä monissa tilanteissa. Ongelmallinen käyttäytyminen, kuten annetuista ohjeista kieltäytyminen, vaeltelu oppitunneilla, epäsopiva kielenkäyttö tai tehtävien tekemättä jättäminen häiritsee sekä oppilaan omaa että muiden oppilaiden oppimista ja koulunkäyntiä.

CICO-tuki on koulussa kohtuullisen helposti ja kustannustehokkaasti toteutettavissa, sillä tuen piiriin voi kuulua koululla useita oppilaita yhtä aikaa. CICO-tuki tarjoaa systemaattisen palautteenannon mallin oppilaan ja opettajien välille sekä sitouttaa vanhemmat mukaan tuen seurantaan. Toimintamallin avulla voidaan kiinnittää oppilaan huomio käyttäytymisodotuksiin ja niissä onnistumiseen. Epäonnistumisiin ei ohjelmassa juututa, vaan aikuisia ohjataan suuntautumaan tulevaan. Oppilaan ympärillä toimivat aikuiset pyrkivät kannustaen ohjaamaan oppilasta onnistumaan käyttäytymistavoitteissaan. Selkeästi asetetut tavoitteet ohjaavat toimintaa.

CICO-tuki sisältää päivittäin seuraavat vaiheet:

1. Oppilas aloittaa päivän Check in-tuokiolla yhdessä CICO-ohjaajan eli koulunkäynninohjaajan, opettajan tai muun koulun henkilökuntaan kuuluvan aikuisen kanssa. CICO-ohjaaja pyytää oppilasta näyttämään, että hän on valmis koulupäivään (oikeat kirjat, vihkot, kynät ja tarvikkeet mukana repussa). CICO-ohjaaja antaa positiivista palautetta oppilaalle edellisen päivän allekirjoitetun pistekortin palauttamisesta. Yhdessä CICO-ohjaajan kanssa käydään läpi päivän tavoitteet, ja CICO-ohjaaja kannustaa ja rohkaisee oppilasta onnistumiseen. (Tarpeen mukaan CICO-ohjaaja ohjaa oppilasta hyvään käytökseen tapaamisen aikana.) Oppilas saa tuokiosta päivän pistekortin mukaansa.
2. Opettajat antavat kultakin oppitunnilta palautetta oppilaan pistekorttiin. Oppilas huolehtii siitä, että hän saa arvioinnin jokaiselta opettajaltaan (kerää merkinnät pistekorttiinsa). Opettajat antavat myös välitöntä suullista palautetta oppilaan onnistumisesta jokaisella oppitunnilla tai muulla seurattavalla jaksolla.
3. Oppilas palauttaa pistekortin koulun CICO-ohjaajalle päivän päätteeksi ja osallistuu samalla Check out- tuokioon. Mikäli oppilaskohtaisesti sovittuun pistemääräiseen tavoitteeseen on päästy, oppilaalle kertyy palkio sovittuun palkitsemisjärjestelmän mukaisesti. Jokaisen oppilaan pistetavoitteet määritellään koulutiimissä CICO-jakson alkaessa. Mikäli oppilas ei saavuta tavoitetta, CICO-ohjaaja neuvoo, mihin asioihin kannattaa seuraavana päivänä kiinnittää erityistä huomiota.
4. Oppilas toimittaa päivän pistekortin huoltajille allekirjoitettavaksi.
5. Seuraavana aamuna oppilas toimittaa allekirjoitetun pistekortin jälleen kouluun (Check in).
6. Sovittu koulutiimin yhteyshenkilö kerää ja kokoaa tiedon oppilaan edistymisestä koulutiimin tapaamista varten. Tuloksia tarkastellaan parin kolmen viikon välein, ja samalla oppilaan tukeen tehdään tarvittavia muutoksia tai sovitaan CICO-tuen lopettamisesta.

(Lähde: Karhu, A., Paananen, M., ja Närhi, V. Check in Check out (CICO) Tehostetun tuen toimintamalli toivotun käyttäytymisen edistämiseen)

YLEINEN TUKI (luokan tasolla)

1. Selkeät säännöt ja odotukset käyttäytymiselle
2. Strukturi (esim. Hiljaisuusmerkki, työjärjestys näkyvillä), rutiinit
3. Selkeästi annetut ohjeet, tilanteiden ennustettavuus
4. Kannustava palaute
5. Oikeantasoiset tehtävät, vaihtoehtoiset tavat suorittaa tehtäviä -> yksilöllinen eteneminen
6. Oppilaiden mielenkiinnon kohteiden huomioiminen -> oppilaiden osallisuus
7. Istumajärjestys, tauottaminen, vaihtelevat tehtävätyypit/materiaalit
8. Toiminnallisuus
9. Tarpeeksi aikuisen huomiota

(Kern & Clemens, 2007)

OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN KEINOVALIKKO

